

Delavska pravica

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

ŠTEV. 8

LJUBLJANA, DNE 18. FEBRUARJA 1937

LETO X.

Dr. A. Gosar:

Več pravega strokovnega dela v naše delavsko gibanje!

Ena zelo značilnih potez našega krščanskega socialnega in posebej še delavskega gibanja je, da so v njem od nekdanj zavzemala prvo mesto čisto teoretična vprašanja in razmotrivanja. Načelno razpravljanje in prekanje o dopustnosti in nedopustnosti profita, o moralnem značaju bogastva, vrednostni teoriji, o obrestih, marksističnih gospodarskih teorijah itd. se je dolga leta, prav za prav vso povojno dobo, pletlo skozi vse naše socialno gibanje ter je tudi v naši strokovni organizaciji imelo važno, da ne rečem odločilno vlogo.

Domala vsi poskusi, postaviti naše delavsko gibanje na realna tla sodobnega gospodarskega življenja ter ga usposobiti za zares praktično in uspešno delo, so se ob teh teoretičnih sporih izjalovili. Naravna posledica tega pa je bila, da naše strokovne organizacije večinoma niso umele prav poprijeti najbolj aktualnih in perečih praktičnih vprašanj, kjer je šlo za stvarno izboljšanje delavskega položaja.

Vzroki tega žalostnega dejstva so različni. Eden prvih je bil brez dvoma ta, da so se pri nas pečali s socialnimi vprašanji ponajveč ljudje, ki so stali dejansko daleč proč od resničnega gospodarskega življenja, pa zaradi tega tudi niso prav poznali in razumeli niti njegovih osnov niti ne njegovih praktičnih problemov. Ti reševalci modernih socialnih vprašanj so se povsem naravno zatekali vedno znova k načelnemu, ponajveč filozofskemu razmotrivanju o modernem družabnem in gospodarskem življenju, izogibali pa so se praktičnih, čeprav najbolj perečih in bolečih vprašanj, pa tudi tedaj, ko se jim niso mogli izogniti, so jih skušali reševati s popolnoma splošnimi, načelnimi predlogi in zahtevami.

Drugače tudi ni mogoče. Kdor ni sam na lastni koži občutil vse teže in zamotanosti različnih socialnih in gospodarskih vprašanj, ki tarejo našega delavca, kdor ni nikdar sam od blizu videl in občutil vseh težav, ki se pojavljajo ob večjih mezdih sporih, kdor ni nikdar odgovorno sodeloval pri njihovem izglajevanju in sklepanju velikih kolektivnih pogodb, tisti pač lahko v vseh teh stvareh nekaj splošnega modruje, ne more pa razumeti in povedati o vsem tem nič praktičnega, nič takega, kar bi lahko pripomoglo do zadovoljive ureditve teh stvari.

Drug važen vzrok tega, da se v našem delavskem gibanju nismo mogli povzpeti do zares praktičnega in uspešnega strokovnega dela, je bila tista zgolj politična miselnost, ki je vodilne ljudi v našem katoliškem krogu zavajala in jih zavajala še danes, da gledajo na vse predvsem skozi strankarsko-politična očala. Ta miselnost ni dovoljevala, da bi v naših vrstah pravo strokovno delo gojili in ga primerno cenili. Nasprotno, največkrat so

ga omalovaževali in prezirali, češ da politično organizacijo v njenem razvoju in delu le ovira ali jo celo ograja.

Ta miselnost prevladuje še danes. Nedavno tega sem pri naših akademskih predaval o nalogah katoliške delavske strokovne organizacije. Med drugim sem pokazal tudi, kakšen pomen ima prava strokovna in stanovska organizacija za politično stranko delovnega ljudstva. Debata, ki se je po tem predavanju razvila, pa je pokazala, da zlasti starejši rod ne ume gledati na delo teh organizacij s pravega strokovnega in stanovskega vidika, temveč jih presoja, ceni ali pa omalovažuje in obsoja predvsem le s političnega zrelišča.

V novejšem času se je vsemu temu pridružila še tretja okolnost, ki brani, da bi se v našem delavskem gibanju in v njegovi strokovni organizaciji z vnelo in preudarkom lotili realnega reševanja praktičnih aktualnih socialnih vprašanj. Pojavila se je namreč struja, ki je postavila v našem delavskem gibanju na prvo mesto vprašanje njegove svetovnonazorske čistosti oziroma bolj točno njegove pravovernosti. Samo po sebi je to gotovo prav, dobro in potrebno. Ne da se namreč dvomiti, da je tudi v delavskem strokovnem gibanju svetovnonazorska jasnost in čistost velevažen pogoj zares smotrnega, doslednega pa hkrati realnega in uspešnega dela za izboljšanje delavskih razmer. Tudi ni mogoče zanikati, da je razvoj zadnjih let pri nas izval nujno potrebo, da pridemo v teh stvareh zopet enkrat do jasnosti in izčiščenja.

Toda usodno je postalo, ker si je nekaj ljudi oziroma skupin prilastilo vlogo nekakih čuvarjev pravovernosti, čuvarjev, ki se ne zadovoljujejo s tem, da bi razkrivali morebitne sedanje zablode našega delavskega gibanja. V svoji vnemi brskajo za stariimi grehi ter iščejo, kako bi tega in onega, ki v Bog ve kakšni stvari ne more ali noče hoditi isto pot z njimi, pavšalno obsodili ter ga predočili kot nepravoverca in marksista ali celo komunista. Da, ti nepoklicani čuvarji pravovernosti se ne strašijo niti povsem neosnovanih sumničenj in podtikanj, samo da bi tiste, ki so jim na poti, pred dobrimi pa nepoučenimi ljudmi ožigosali kot nepravoverne ali vsaj neposlušne ude katoliške Cerkve.

Vsa ta gonja, ki se kljub vsem pozivom k poštenim borbi in treznemu delu, kakor vse kaže, še ne bo tako kmalu polegla, povzročča dvojno škodo. Prvič se s takim načinom boja nujno le poglobljajo tista nasprotja, ki so v našem katoliškem krogu nastala iz različnih, ponajveč političnih in tudi zgolj osebnih razlogov. Drugič, in to nas tu posebej zanima, je vprava način boja za stvari, v katerih danes dejanski niti ni več kakih posebnih razlik, kriv, da se še tiste skromne moči, ki jih za resno stvarno delo premoremo, trošijo in brez potrebe

izgublajo za nič vredne preklarije, zaradi katerih se bedni položaj našega delavstva ne bo niti najmanj izboljšal. To, kar se zadnje čase pri nas godi, je z delavskega vidika neodpustljiv greh, ki se bo nad vsemi, ki na tak način speljujejo naše delavsko gibanje proč od pravega strokovnega dela, prej ali slej bridko maščeval.

Položaj, v kakršnem živi danes velika večina našega slovenskega delavstva, prav gotovo ni rožnat. Še več, resna nevarnost preti, da se bo ta položaj le še poslabšal. Dogodki zadnjih mesecev pri nas kažejo to dovolj jasno. Prav tako jasno pričajo ti dogodki,

ki, da se naše delavstvo v boju za svoje najosnovnejše pravice ne more kaj več zanašati na količak izdatnejšo podporo s katerekoli strani. Edina učinkovita opora so našemu delavstvu v njegovem boju z delodajalci njegove strokovne organizacije. Seveda velja tudi to samo, kolikor so te organizacije dovolj trdne in močne, pa zlasti kolikor so strokovno večje in usposobljene. Prav zato smemo reči: **Danes ne potrebuje naše delavstvo ničesar bolj kot močnih strokovnih organizacij z večjim, strokovno zares usposobljenim pa modrim vodstvom.** Vse drugo, o čemer se sedaj bije najbolj strastna borba, so stvari, o katerih se nam vsaj danes ne bi bilo treba kaj več prerekati. S tem namreč samo neplodno zapravljamo še tiste skromne sile, ki bi jih sicer lahko uporabili za pozitivno, ustvarjajoče in koristno delo.

Kako si zamišljajo sožitje med delavstvom in podjetjem Združene papirnice

Ljubljana, 15. februarja.

Delavstvo »Združenih papirnic« vseh obratov je imelo pred odpovedjo zadnje kolektivne pogodbe delovne in plačilne pogoje urejene z enotno kolektivno pogodbo. Tudi pogajanja za novo pogodbo so potekala v tem pravcu. S stavko v Vevčah pa je podjetje izprlo vse delavstvo v Goričanah, ki je na shodu 19. januarja t. l. sprejelo resolucijo, naslovljeno na podjetje, Inspekcijo dela in Delavsko zbornico. To resolucijo je izdelal akcijski odbor: v Goričanah, ki sestoji iz vseh treh strokovnih organizacij. V tej resoluciji izjavlja, da so zahteve delavstva v Vevčah opravičene in se z njimi tudi delavstvo v Goričanah strinja. Izraža željo, da pride čimprej do sklenitve pogodbe in se k pogajanjem povabi tudi zastopnike iz Goričan. Poleg tega ugotavlja še, da je enostransko objavljene pogoje podjetje z izprtjem samo razveljavilo. Poziva tudi Inspekcijo dela, naj zastavi vse sile, da pride čimprej do sporazuma v obliki kolektivne pogodbe.

Podjetje pa, ki ima namen delavstvo razbiti, je izdalo v soboto 13. t. m. v Goričanah razglas sledeče vsebine:

Naša želja je bila, da našemu delavstvu v Goričanah, ki smo mu morali odpovedati nadaljnje službovanje samo zaradi štrajka v Vevčah, čimprej omočimo zopetno zaposlitev.

Medtem pa je vevško delavstvo javno izjavilo, da se je tudi delavstvo v Goričanah pridružilo štrajku.

Predno nadaljujemo s prizadevanji poskrbeti za zaposlitev, želimo te odnose razčistiti in ugotoviti, če in koliko bi bilo delavstvo, ki je bilo doslej zaposleno v obratu Goričane, pripravljeno pričeti z delom po 1. decembra 1936 objavljenih pogojih.

Če obstoja pripravljenost, naj vsi delavljni delavci osebno bodisi pis-

meno ali ustmeno prijavijo v tovarniški pisarni svoj pristanek.

Možnost te prijave imajo tudi delavljne in sposobne osebe, ki so bile preje zaposlene v ustavljenem obratu Medvode, ali pa dosedaj v naših tovarnah sploh niso bile zaposlene. Te izjave je podati v roku od 13. do 17. februarja. Na zakasnele prijave se ne bomo mogli ozirati. Vse osebe, ki so se prijavile, bomo predzaznamovali kot delavljne in jih bomo o nadaljnjih ukrepih neposredno obvestili. — Goričane, 13. februarja 1937.

Iz tega je razvidno, da podjetje s takimi razglasi namerava delavsko enotnost razbiti. Vabi namreč tudi tisto delavstvo, ki je bilo odpuščeno v obratu Medvode in tudi take, ki pri njih sploh še niso bili zaposleni. Pravi, da hoče razčistiti odnose, ki jih pa ni prav nič treba, ker se delavstvo v Goričanah ni izjavilo za štrajk. Najodločneje pa odklanjamo v razglasu podtikanje, da je vevško delavstvo javno izjavilo, da se je tudi delavstvo v Goričanah pridružilo štrajku. Delavstvo v Vevčah je ugotovilo le to, kar je delavstvo v Goričanah s svojo resolucijo izjavilo, in to, da se strinja in solidarizira z zahtevami delavstva v Vevčah in da zahteva čimprej sklenitev kolektivne pogodbe. Ako je podjetje prišlo s tem razglasom, je to najbrž samo namen, da bi na razgovorih prineslo število delavstva, ki je pripravljeno delati pod vsiljenimi pogoji.

Ali je to sožitje in posledica tolikih izjav s strani predstavnikov podjetja, da so se s svojim delavstvom še vedno lepo sporazumeli? Ali je vsebina takih razglasov tista pravna pot, ki naj privede obe stranki do svobodnega sporazuma? Ali je na mestu tako zadržanje v času, ko vse stremi za izboljšanjem soc. položaja najnižjega stanu. Ne. Neprimerno bolje in lepše bi se postavilo podjetje in njega slovenski gospodarji, da bi prišli pred delavstvo z roko sprave, ki so jo

Po enomesečnih pogajanjih je nastopilo brezpogodbeno stanje tudi za delavstvo pri KID

Od 12. januarja t. l. so se s krajšimi presledki vršila v Ljubljani na TOI pogajanja med zastopniki delavskih strokovnih organizacij in predstavniki KID za sklenitev nove kolektivne pogodbe. Vzrok, da so pogajanja trajala ves mesec, je v tem, ker je KID predložila delavski delegaciji osnutek nove pogodbe, s katero je predviden popolnoma nov kategorizacijski in plačilni sistem. Razumljivo je, da je tak predlog dal delavski delegaciji veliko dela, posebno še, ko je po tri, štiridesetih pogajanjih podpredsednik KID, g. Praprotnik, povedal, da hoče KID znižanje delavskih plač za 11%.

Pri vsem delu, katero se je vršilo, je zastopstvo KID vedno poudarjalo, da delavska delegacija namenoma ovira pravilen potek pogajanj. Pri tem je treba vedeti to, da so se pred leti pogajanja za sklenitev kolektivne pogodbe vršila dalje časa nego sedaj, kljub temu, da tedaj ni bil v osnovah spremenjen ves mezdni sistem. Tudi delavstvo je iskreno želelo, da pride do kolektivne pogodbe. KID je znižanje 11% stavila delavski delegaciji ultimativno — ako ne pristane na znižanje 11%, se sploh ne vršijo nadaljnja pogajanja — KID pa bo uveljavila svoj osnutek in mezdni sistem, katerega je 1. februarja aširala. Delavska delegacija je kljub tej trdi napovedi podjetja, da omogoči nadaljnje razgovore, pristala na znižanje plač v okviru 11%, kar znaša letno približno 6 milijonov dinarjev. Stavila je še predlog, naj bi to znižanje ne zadelo onih delavcev, katerih zaslužki so pod 65 din dnevno.

V teku pogajanj je delavska delegacija stavila svoj protipredlog. Le-ta je poleg zahteve po korekturah v pogledu kategorizacije in drugih stvari vseboval tudi zahtevo po plačanih dopustih in 4 novih praznikih.

Delavska delegacija je vzdrževala zahtevo po uveljavljanju delavskih dopustov kakor praznikov. Na dopuste je KID pristala — prav tako tudi praznike, vendar jih je stavila v okvir delavskih plač — to se pravi, delavci bodo zahtevane praznike doma, vendar bodo zato plačali iz svojih mezd KID vsako leto četrto milijona dinarjev. Ker ni prišlo do sporazuma, komu naj gredo v breme izdatki, katere ima KID s temi prazniki, ko ne bo obratovala, je delavska delegacija predlagala, naj to razsodi kr. banska uprava. Drugi dan nato pa je delavska delegacija bila ne malo presenečena, ker je zastopnik ZZZ predlagal, da vztraja na praznikih, pa naj gredo potem tudi v breme delavstva. S to izjavo je bila upravičena zahteva delavske delegacije oslabiljena. Poro-

dolžni dati zaradi socialne pravičnosti, mirnega sožitja in iz hvaležnosti do delavstva, ki je vseskozi zvesto in vestno vršilo svojo dolžnost. S takimi dejanji se pa odnošaji le poslabšujejo in večja prepad med enim in drugim faktorjem. Ali naj to smatra papirniško delavstvo za možato gesto od strani podjetja?

Papirniško delavstvo se danes zavestno bori za svoj trdo zaslužen kruh in se bo tudi borilo do končne zmage. Zato pa je danes na mestu le resna in možata beseda, ne pa zavažanje in triki, ki imajo namen oslabiliti dandanes tako zelo potrebno delavsko skupnost. Papirničarji so preživeli že veliko borb, pa bodo tudi to, čeprav zastoj pričakujejo pomoči od tistih, ki imajo nalogo ščititi slabejšega v boju proti močnejšemu.

čevalec »Slovenca« nekako škodljivo pravi, da je odklonila praznike tudi JSZ. Ugotoviti moremo, da je JSZ stalno postavljala zahtevo po praznikih in bi bila tudi po vsej verjetnosti uveljavljena, ako bi ne bilo take izjave od strani zastopnika ZZZ. Vedeti je pri tem namreč treba, da mora JSZ računati pri svojem sodelovanju na marksiste in narodne socialiste, kateri so izjavili, da ne bodo plačevali praznikov KID s svojimi zaslužki. Prav bi bilo, ako bi raje banska uprava delavsko delegacijo v prvotni zahtevi podprla, ne pa, da je zastopnik ZZZ to pokvaril. Članstvo JSZ tako na Jesenicah in Javorniku je o tem razmišljalo in dalo svojim zastopnikom tudi potrebna navodila. Ako bi ne padla taka izjava od strani ZZZ, kot je, bi lahko našo zahtevo po praznikih vzdrževali dalje, tako jo pa na eni strani zaradi KID, ki je to odklanjala, na drugi strani pa marksistov in narodnih socialistov, ni bilo mogoče. V tem pogledu smo bili pri-

pravljeni tudi na presenečenja. Naše članstvo pa bo praznike uveljavilo kljub temu, toda ne tako, da bi moralo zanje žrtvovati tako velik znesek. Pričakovali bi v tej težki borbi, katero je bilo delavstvo s KID, zato nekoliko več resnicoljubnosti.

V ponedeljek 15. t. m. so se vršili zaključni razgovori glede spornih točk, katere so ostale nerešene. Dopoldne je še kazalo, da bo prišlo do sporazuma. Popoldne pa so zastopniki KID gladko vse odklonili in tako sploh niso bili mogoči nobeni razgovori več. Zastopniki KID so naglasili, da ima delavska delegacija čas za premislek in podpis pogodbe do 22. tega meseca. Ako bi do tedaj ne podpisala, ostane nadalje v veljavi to, kar je KID 1. februarja aširala. (O poteku razprave 15. t. m. v Ljubljani pa bolj podrobno prihodnjic.)

Tako je za vevškim delavstvom ostalo v brezpogodbem stanju tudi delavstvo KID.

Nad 200 delavcev na cesti Tekstilna tovarna „Triglav“ d. d. v Kočevju ustavila obratovanje

V torek, dne 9. februarja 1937, je obratno vodstvo izdalo razglas, da se z istim dnem ustavi obratovanje tovarne in da ima vse delavstvo dopust za nedoločen čas. Vzrok ustavitve obrata se ne navaja, le mimogrede se sliši, da se je pokvaril parni stroj in je bilo zaradi tega treba obratovanje ustaviti. Delavstvo je pa že nekaj dni pred ustavitvijo opazilo, da podjetje nekaj pripravlja, zlasti ker se je ustavilo namakanje blaga v barvo, medtem ko so se v obratu nahajajoče surovine s polno paro izdelovale. Kljub temu je bilo delavstvo močno presenečeno, ko je izvedelo, da mora brez vsakega predhodnega obvestila in odpovedi na cesti. Delavstvo sicer ne pozna tajnosti kapitalističnih spekulacij tega podjetja, vendar je uverjeno, da razlog ustavitve obrata zaradi pokvarjenega parnega stroja ne odgovarja resnici. Tu mora biti pokvarjeno nekaj drugega. Morda se bo našel kdo, ki bo mogel ugotoviti pravi vzrok nenadne ustavitve obrata.

Znano je, da se v tej tovarni že od vsega početka briskira socialna zaščitna zakonodaja in da so mezde delavstva kakor tudi ostali delovni pogoji skrajno nepopoljni. Tudi pri sedanji ustavitvi obrata se niso upoštevale določbe obrtne za-

kona glede odpovednega roka. Brezplačnih dopustov, ki niso v zakonitem 14-dnevem roku v naprej napovedani, zakon ne pozna. Podjetje bo moralo delavstvu izplačati najmanj 14 dnevno plačo kot odškodnino za odpovedni rok. S tem pa še ne moremo smatrati zadevo za urejeno. Interesi delavstva in splošnosti zahtevajo, da se enkrat neha tako izigravanje delavstva, kakor ga pač opažamo v tej tovarni. Naj se ne misli, da je obubožno slovensko delavstvo v službi tujega kapitala zato, da se odpove vsem svojim osnovnim in zakonitim pravicam. Delavstvo ni prav nič krivo, ako gg. akcijonarjem njihovi računi ne gredo v skladu z njihovimi željami. Kdor dela, ta naj tudi živi človeka vredno življenje, ker to je geslo, ki velja za vsakega in povsod. Ali se odgovorni zavedajo, kam so pahnili že itak obubožno delavstvo, ko je moralo na cesto v času, ko ni nikakih izgledov za kako drugo vsaj zasilno zaposlitev. Vemo, da kapitalistični interesi ne poznajo vesti, zato je nujno treba, da takim razmeram posveti vso pozornost pristojna oblast in napravi vse, da se pošteno delavstvo zaščiti napram brezvestnim spekulacijam, ki gredo preko očitne bede delavstvo nemoteno svojo pot.

K volitvam delegatov za krajevne odbore bratovskih skladnic

Zadnje dni februarja se bodo po vseh krajevnih bratovskih skladnicah vršile volitve delegatov in njih namestnikov za krajevne skupščine bratovskih skladnic. Izvoljeni delegatje bodo nato na krajevni skupščini izvolili delegate za krajevni upravni odbor, kakor tudi za glavno skupščino, iz katere srede se zopet izvolijo delegatje za glavni upravni odbor bratovskih skladnic v Ljubljani.

Vsej delavski pa tudi ostali javnosti je znano, da je položaj naših krajevnih bratovskih skladnic, s tem pa seveda tudi gl. bratovske skladnice v Ljubljani, posebno kar se tiče pokojninskega zavarovanja, skrajno težak. Kljub vsem težavam, s katerimi so se imele boriti tako krajevne kot gl. bratovska skladnica, so se več let odlagale volitve, kar za ustanovo in njeno upravo ni bilo koristno.

Nova pravila bratovskih skladnic, katera so bila uveljavljena v marcu l. 1933, imajo to prednost, da so v § 19 predvidele volitve delegatov za krajevne skupščine bratovskih skladnic po proporcionalnem volivnem si-

stemu. Prej je namreč veljal večinski sistem, tako kot sedaj pri nas za občinske volitve. Tri leta smo čakali na pravilnik, kateri je končno izšel letos v januarju. Tako gremo po dolgem času na volitve novih uprav bratovskih skladnic pod čisto novimi okoliščinami. To se pravi, da je omogočeno vsem strokovnim organizacijam, da postavijo kandidatne liste in po svoji moči dobe tudi nekaj delegatov. Doselej so bile bratovske skladnice in njih uprave po večini domena marksistov.

Naše krajevne skupine so skoraj po vseh voliških postavile svojo kandidatno listo. Glasovnica naše liste bo b e l e barve.

Hočemo sodelovati in soodločati pri delu naših bratovskih skladnic. Gre nam za to, da se začne z intenzivnim delom na sanaciji pokojninskega zavarovanja bratovskih skladnic.

Zato bodo tako kovinarji kakor rudarji dali svoje zaupanje kandidatnom Jugoslovanske strokovne zveze.

Strokovna poročila Kovinarji

Kamnik, V nedeljo, dne 7. marca, se bo vršil ob pol 10 dopoldne v restavraciji »Grajski dvor« občni zbor naše skupine s sledečim dnevnim redom: poročilo predsednika, tajnika, blagajnika, poročilo o podpornem fondu, poročilo nadzorstva, volitve novega odbora, govor zastopnika centrale. Udeležba na občnem zboru je za vse člane in članice obvezna. Pridite vsi in točno. Kdor se občnega zbora iz važnih razlogov ne bi mogel udeležiti, naj to sporoči organizacijskemu zaupniku.

Vsak zaveden član, članica, naj si šteje v dolžnost, da najkasneje do 27. februarja poravnava članarino za mesec februar, kateri pa ste na zaostanku, tudi preostalo članarino.

Vsi organizacijski zaupniki položite račune najkasneje do 1. marca, da bo mogoče blagajniku sestaviti točen pregled. Torej še enkrat, red in disciplina, vsak naj vestno izpolnjuje svoje dolžnosti, da bomo mogli vse sile strniti v izboljšanje našega položaja. Predsednik.

Papirničarji

Vevče. Sledečim skupinam se iskreno zahvaljujemo za poslano podporo: Količevo, Domžale oblačilni, Vir, Jarše, Sent Vid tekstilna, Duplica, Stahovica, Zagorje, Huda jama, Zmaj Ljubljana, Skofja Loka oblačilni, Kovinarji Jesenice, Javornik, Semen Domžale in centrale. Tudi nekatere druge organizacije so nas podprle, katerim pa bomo dali skupno zahvalo.

Tekstilno delavstvo

Kranj, V soboto, dne 6. febr., so se vršile v Južnočeški in Jugobruni volitve obratnih zaupnikov. V Južnočeški je dobila naša lista 4, v Jugobruni pa 6 zaupnikov. Za vse naše obratne zaupnike bo v kratkem času sklican sestanek, na katerem se bomo pogovorili o našem bodočem delu. Zaradi tega vse že danes opozarjamo, da se tega sestanka sigurno vsi udeležite.

Oblačilno delavstvo

Gameljne. Vsemu članstvu tovarne »Stora« sporočamo, da se vrši v nedeljo, 21. februarja, ob 9 dopoldne v prostorih Pavla Travna, Gornje Gameljne št. 36, sestanek, na katerega vabimo vse delavstvo omenjene tovarne. Sestanek je zelo važnega pomena za delavstvo in naj zato nikogar ne manjka. Pride tudi zastopnik centrale. Vsi in točno!

Ziri. V soboto, dne 6. febr., se je vršil I. redni občni zbor strokovne skupine čevljarjskih pomočnikov v Zireh. Občni zbor se je vršil ob 8 zvečer v prostorih Društvenega doma na Dobračevem. Jugoslovansko strokovno zvezo je zastopal tov. Pestotnik iz Kranja. Iz poročil, katere so podali tov. odborniki, je bilo razvidno, da skupina kljub temu, da je šele začela z delom, stremi po resničnem izboljšanju delavskega položaja. Nadzorni odbor je predlagal staremu odboru razrešnico s posebno pohvalo tov. blagajniku, ki je svoje odborniške posle opravljal zelo vestno. Tov. Pestotnik iz Kranja je v svojem govoru naglašal potrebo prave delavske strokovne organizacije. Če je imela lansko leto organizacija mezдно gibanje za izboljšanje položaja in je to zboljšanje dosegla, zaradi tega ne sme prenehati s svojim delom, ampak mora s podvojeno silo na delo. Mogoče kakšni nezadovoljneži kritizirajo delo organizacije. Vsak, ki tako govori, ni pravi strokovničar, ampak razdiralec delavske skupnosti in celote. Zato ne zahrbtnega godrnjanja, pač pa pozhrtvalnega dela od vsakega posameznega člana v organizaciji. Vi pa, ki danes na tem občnem zboru polagate račune svojega dela, izberite si tovariše, kateri vas bodo v bodočem letu vodili. Njih dolžnost in vaša je, da imate samo en cilj pred seboj — ta je: izboljšanje položaja delovnemu človeku.

Pri volitvah so bili v novi odbor izvoljeni sledeči tovariši: predsednik Kopač Pavel, podpredsednik Kranjc Franc, tajnik Kopač Cvetko, blagajnik Žakelj Janez, gospodar Jesenko Ludovik, odbor-

Delavska pravica

Izhaja vsak četrtek popoldne, v slučaju praznika dan prej • Uredništvo in uprava: Miklošičeva c. 22 I • Notrankirana pisma se ne sprejemajo • Oglasi, reklamacije in naročila na upravo: Miklošičeva c. 22 I • Oglasi po ceniku • Telefon 2265 • Številka čekovnega računa 14.988

Posamezna številka Din 1.— • Cena: za 1 mesec Din 4.—, za četrto leta Din 16.—, za pol leta Din 20.—, za celo leto Din 40.—, za inozemstvo stane mesečno Din 7.—

Urejuje in za uredništvo odgovarja Lombardo Peter • Izdaja za kancercij Delavske Pravice: S. Žumer • Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: K. Čuč

Lep občni zbor naših papirničarjev

Vevče, 16. febr.

Naša skupina je imela 10. t. m. svoj redni občni zbor. Vršil se je v dvorani Prosvetnega doma. Zbora se je udeležilo vso organizirano članstvo. Centralo je zastopal tov. Rozman J. Navzoč je bil tudi tov. Pukšič z Jesenic in dva tovariša iz Goričan. Udeležba in poročilo odbora sta pokazala moč organizacije in intenzivno delo odbora. Vse članstvo se zaveda, da je v takih trenutkih, v katerih se nahajamo, organizacijska zavest mnogo bolj potrebna kot kdajkoli. Med poročili je omeniti predvsem poročilo predsednika, ki je podal točno delo odbora in organizacije v pretekli poslovnici dobi kakor tudi poročilo podpredsednika, ki je poročal o idejnem in socialnem delu organizacije, kakor tudi o njenih nadaljnjih nalogah. Nadzorstvo je predlagalo odboru razrešnico, ki je bila soglasno sprejeta.

Centralni tajnik tov. Rozman je pohvalil delo skupine in organizacijsko zavest članstva ter zagotovil tudi zanimanje in napore centrale za rešitev našega položaja. Tov. Pukšič, ki se mu v Ljubljani na pogajanjih za jeseniško delavstvo, je z zanimanjem posetil naš občni zbor. Izjavil je, da je naša borba njihova, in njihova naša, ker gre povsod za obrambo pridobljenih pravic. Občni zbor je pozdravil v imenu njihove skupine tudi tov. Knific iz Goričan.

Pri volitvah je bil izvoljen po večini stari odbor, in sicer: **Pangersič Ivan**, predsednik, **Rešek Edvard**, podpredsednik, **Zupančič Franc**, tajnik, **Pogačnik Feliks**, blagajnik, **Polak Matjevž**, **Lavrič Martin** in **Svetek Marija**, odborniki. V nadzorstvo sta bila izvoljena tov. **Mejač Miha** in **Marn Ivan**. Odbor si je nadel nalogo, da bo šel intenzivno na delo za delavske pravice, jačanje organizacijske in idejne zavesti med članstvom, predvsem pa za ugoden zaključek boja, v katerem se nahajamo.

Na občnem zboru je bila vsemu članstvu iz blagajne skupine razdeljena skromna podpora. Kar prejema skupina iz poslanih zneskov od skupin JSZ, razen prvega zneska od skupine Javornik, pa daje v skupni prekrbovalni odsek, ki intenzivno deluje ter nepristransko podpira delavstvo brez razlike, čeravno so se našli neki pristranski ljudje, ki vso stvar postavljajo na svoje politično stremu-

stvo in z raznimi dopisi blatijo naše pošteno prizadevanje.

V načelu je bil sprejet sklep, da se ustanovi prepotrebni podporni fond za slučaj bolezni in brezposelnosti, ki ga že nekaj skupin ima. Pri nas je bilo že večkrat to vprašanje načeto in enkrat že v teku, pa je vedno delavstvo znalo premalo ceniti take fonde, ki pa o njih vrednosti za delavstvo ena zadnjih številčk »De-

lavske Pravice» prav nazorno govori. Pravilnik in pogoje bo izdelal odbor, ki ima tozadevni material na razpolago.

Pri slučajnostih se je oglasilo več tovarišev, ki so predvsem poudarjali potrebo delavske skupnosti. Občni zbor je pokazal moč delavstva, ki se zaveda potrebe organizacije in svoje pravične borbe za kruh in priznanje človekovega dostojanstva, čeravno tega priznanja od strani kapitala ne uživamo.

Doma in po svetu

Izšla je dolgo napovedana uredba o najnižjih mezdah. Poleg tega je v uredbi predviden postopek pri sklepanju kolektivnih pogodb, obvezno pomirjevalno postopanje in arbitražna, to je presojanje mezdnih sporov na poziv obeh strank. Z uredbro je prepovedana stavka v državnih, banovinskih in občinskih podjetjih. Uredba stopi v veljavo po preteku 60 dni. Ko bo izšla v slovenskem prevodu. jo bomo v celoti priobčili.

Minister za soc. politiko Cvetkovič daje pogoste in krepke izjave o svojih načrtih za bodoče delo glede raznih delavskih vprašanj. Te dni je v teku poldrugega leta že opetovano obljubil izvesti starostno zavarovanje delavstva in temeljito preureditev delavskih ustanov. G. minister stalno poudarja, da so te ustanove preveč birokratične in da se v njih pase korupcija. O teh stvareh je govoril v nedeljo, 14. t. m., v Subotici na shodu Jugoras-a in so navzoči delavci posebno navdušeno sprejeli zaključek njegovega govora, ko je dejal: »Varnost države in njen notranji mir ne čuvajo samo oblasti, ampak jih čuva zadovoljno ljudstvo. Zadovoljno pa bo ljudstvo samo tedaj, če bo moglo srečno v miru živeti.«

Narodna skupščina je izglasovala nov trgovinski zakonik. — Na interpelacijo o zapostavljanju sokolstva sta odgovarjala minister za telesno vzgojo in gradbeni minister. Minister za telesno vzgojo naroda je izjavil, da smatra sedanja vlada »Sokola« za največjo narodno svetinjo, ki je nad vsemi političnimi strankami in katero sedanja vlada podpira z vsemi močmi na vsakem koraku, kamoli da bi jo preganjala. — Opozicijski poslanci so se zadovoljili z odgovorom v nadi, da se bo sedaj, ko se je tudi dr. Stojadinovič vpisal v »Sokola«, marsikaj izpremenilo.

Finančni odbor je končal razpravo o proračunu za l. 1937-38 in ga je sprejel, kakor ga je vlada predložila.

V Jugoslaviji je bil preds. slovenskega sokolstva Čeh dr. Buhovsky in je imel več razgovorov tudi s člani vlade.

V Beogradu je imel številne sestanke prvak kmečko-demokratske zveze (dr. Maček) samostojni demokrat Vilder. Bil je v avdijenci pri knezu Pavlu, več ur se je razgovarjal z dr. Stojadinovičem,

govoril je z ministrom Krekom, razpravljal je z voditelji srbskih opozicijskih strank in se nato vrnil v Zagreb, kjer je o vsem takoj poročal dr. Mačku.

Železniški minister dr. Spaho se je več dni mudil na Češkoslovaškem, kjer je razgledoval razne v njegovo stroko spadajoče naprave. Poleg tega pa je obiskal tudi preds. dr. Beneša in opravil druge važne posle.

Ing. Košutič, podpreds. bivše HSS, se je nedavno po preteku 5 let vrnil iz inozemstva, kamor je z mnogimi drugimi svoj čas moral bežati. Sedaj je spet stopil med prve delavce v stranki in postal namestnik dr. Mačka in šef »Hrvatskega dnevnika«. Na seji krajevnih odborov stranke mesta Zagreba je te dni govoril o hrvatski politiki. Ostro je zavrnil skrajnosti — fašizem in komunizem. O »sporazumu«, o katerem se mnogo govori, je dejal, da se tu ni prišlo še niti za korak naprej. Hrvatski narod mora ostati tudi še kar naprej nezlomljivo borben, enoten in hraber. »Šušljanje, prišepetavanje in denunciranje ne med pravimi možmi nimajo mesta. Odkrito in možato, iskreno in prijateljsko govoriti vsakemu v obraz, to je hrvatsko. Ne smemo dopustiti, da se med nas priplazijo razne človeške slabosti in z njimi korupcija.«

Rudarji v Jarandolu so po 11 dneh prišli iz rovov in prenehali štrajk s predajo podjetju na milost. Le-to je vseh 700 rudarjev odpustilo in jih sedaj nanovo posamezno sprejema. Sprejelo bo po večini same kmete iz okolice. Podjetje je v svoji trdovratnosti s stavko več izgubilo, kakor pa bi v enem letu izplačalo rudarjem z zvišanjem plač. Sicer pa takih nesocialnih in sebičnih trdovratnežev nikjer ne manjka.

Dolg naše države znaša skupno veliko vsoto 54 milijard zlatih dinarjev, 45 milijard je dolžna državna uprava inozemstvu, 9 milijard pa dolguje domačim upnikom.

Še 249 milijonov dinarjev je prostih za vpis zadnjega 500 milijonskega notranjega posojila v obliki zapiskov (bonov) državne blagajne. 251 milijonov je bilo kar v kratkem času po razpisu podpisanih. Tako bo celotna vsota blagajniških zapiskov dosegla z lanskiimi 500 milijoni — skupno 1 milijardo dinarjev. Toliko znaša tudi l. 1935 pod tedanjim finančnim

ministrom dr. Stojadinovičem predviden znesek za javna dela, ki se sedaj izvršujejo v večjem ali manjšem obsegu po vseh pokrajinah države.

350 milijonov dinarjev znaša dolg Nemčije našim izvoznikom. Do te ogromne razlike v našo korist je prišlo pri obračunavanju izvoza in uvoza zaradi tega, ker pri nas ni stvarne potrebe za tolik uvoz iz Nemčije. Nemci pa nasprotno hočejo pogodbeno določene količine kmetijskih in drugih pridelkov iz naše države v celoti izvoziti in nam v zameno ponujajo industrijske izdelke, ki se pa zaenkrat pri nas ne potrebujejo. Ko je bila pred enim letom Nemčija tudi prav toliko dolžna, je naša država naročila naprave za Zenico. Letos pa se bo kljub padcu tečaja klirinške marke morda že te dni popolnoma ustavil naš izvoz v Nemčijo ali pa vsaj občutno skrčil. Nemci so nepopustljivi in hočejo še naprej pri nas kupovati blago, katerega more naša država ugodno prodati tudi drugam, ne samo v Nemčijo. To blago namreč Nemci prodajajo naprej za gotovino in nam konkurirajo na angleških in francoskih tržiščih. Naša trgovinska politika napram Nemčiji potrebuje korenite spremembe.

Sladkor po 1 do 2 dinarja kg bi mogli pri nas imeti, da bi bila odpravljena celotna carinska zaščita; tako ugotavlja zveza sadilcev sladkorne pese v svoji resoluciji na vlado. Dejstvo je, da imajo od sedanje carine korist samo sladkorne tovarne, ki delajo z ogromnimi profiti. Udarjena pa sta konzument, (ki zaradi vedno večje cene krči potrošnjo sladkorja) in pridelovalec pese — kmet, ki pa ne more saditi, ker bi jo moral sicer krmiti živini. In vendar predstavljajo samo pridelovalci pese dvakrat večji pravi (to je živ in mrtev) narodno-gospodarski kapital kot pa je suhega kapitala vloženega v sladkornih tovarnah. Ne samo iz ozirov na uradništvo in delavstvo, marveč torej tudi v korist kmetov bi morala državna uprava svojo sladkorno politiko preokreniti iz fiskalno-kapitalistične v ljudsko-gospodarsko smer.

Ogromen sanatorij za tuberkulozne bodo začeli graditi še letos na podnožju Avale pri Beogradu. Veljal bo 70—80 milijonov dinarjev. Država bo dala polovico.

Reprezentativen stadion se bo začel graditi v Beogradu po sklepu ministrstva za telesno vzgojo naroda. Veljal bo več deset milijonov. Dograjen mora biti do vseslovenskega sokolskega zleta l. 1941.

Bencin je podražil od 6.50 na 6.80 dinarjev liter mednarodni petrolejski kartel, ker so neki narodni poslanci predlagali, da se s 1. aprilom uvede prost uvoz bencina. Sedaj ima vso trgovino z bencinom in nafto v rokah ta kartel, ki dela pač le za svoj čim večji profit. S prostim uvozom bi stal pri nas bencin 3 din kg.

† Inž. Milan Šuklje

V petek 12. t. m. so v Ljubljani položili k večnemu počitku g. inž. Milana Šuklje. Rajni je bil dolgoletni glavni tajnik Zveze industrijcev in je bil v tem svojstvu znana osebnost tudi delavskim strokovnim organizacijam. Poznali smo ga kot doslednega in neuklonljivega zagovornika gospodarskih interesov. Kot oseba pa je bil rajnik poštenjak, iskren in objektiven napram vsakomur, kdor je imel z njim opravka. Mnogokrat smo z njim reševali tudi težka sporna vprašanja delavskih zahtev in je vselej pokazal razumevanje tudi za pravične delavske težnje. Tudi nasprotniku je na razpravah in razgovorih rad priznaval utemeljene dokaze. Mož, ki je bil vzor zagovornika gospodarskih interesov, bomo ohranili v dobrem spominu.

Mladina poroča

Mladinska zveza v Kamniku uprizori v soboto, dne 20. februarja, ob 8 zvečer in v nedeljo, dne 21. februarja, ob 4 popoldne v »Kamniškem domu« dramo v šestih dejanjih »A nježa ni«. Vsi prijatelji delavstva iskreno vabljeni. — Odbor.

To in ono

Rimske toplice. V nedeljo, dne 7. t. m., se je poročila naša zvesta članica, tovarišica Polanc Matilda, z gosp. Francem Pintarjem. Članstvo naše skupine jima želi na novi življenjski poti obilo sreče.

V zadnji številki »Delavske Pravice« so poročila iz Vevč in Jesenic izostala iz vzrokov, kateri niso na naši strani.

Brezposelni

Roman

Angleški napisal Walter Briesley
Poslovenil Radej Ciril

Dvajset minut pozneje je privihral iz hiše Janko. Nič ni bil videti hud. Oblečen je bil v volnen jopič. Nosil je hlače in dolge nogavice z zavihanimi krajki, ki so mu segali preko kolen. Tudi čevlje si je bil obul. Ko je tekkel po stezi proti drugemu koncu cvetličnega vrta, so mu mehki beli lasje vstajali pokonci. Na tistem kraju je bil oče: klečal je, sloneč na eni roki in trgal ovele in veneče cvetlice in listje. Ko je stopil predenj Janko in ga začel opazovati, je srd, ki se je v njem pred petimi minutami že polegel, zopet vzplamtel za trenutek. Takoj pa ga je prevzelo drugo čustvo, ki je bilo prav tako močno. Zautil je namreč drobno ročico na svojem hrbtu in na uho mu je udarilo že dobro znano sičanje, ki je prihajalo iz drobnega noska. Oče je z glavo dosegel sina in pritisnil svoje lice na lice svojega otroka. Nato je zarenčal kakor pes in močno zalajal. Otroku je obraz mahoma zažarel. Tako rad bi se malo poigral in ponorel. Kakor bi trenil, je bil očetu na hrbtu. »Hoja, naprej, konjiček!« se je pričel šaliti. Ivan ga je hotel stresti s sebe, planil je pokonci in zdirjal okrog cvetlične grede.

»Zdaj boš pa moral iti dol, Janko,« mu je dejal, ko se je malo poigral z njim. Deček je poslušno zlezal s hrpta, pri tem ga je oče podpiral z rokami. »Moram iti pomagat mami,« je rekel oče. Pogledal je dečkove čevlje. »Ali si se sam oblekel?« ga je vprašal.

»Sam, samo čevlje si nisem sam zavezal. Mama mi je pomagala. Dejala je, da sem se dobro odrezal.«

»Priden dečko! Danes popoldne pojdeš z mano na igro. Lahko se boš igral v parku.«

Gospa Cookova je veliko dala na to, da se njen Jankec navadi knjižnega jezika. Zato je možu zabičevala, naj z njim govori v pravilni angleščini. Dobro je namreč vedela, da je njenemu sinu poulična govorica prešla že v meso in kri. Saj to je bilo čisto razumljivo. Mislila pa si je: »Vsaj doma naj čuje pravilno govorico.« Rada je ponavljala svojemu sinu: »Če boš pozabil knjižni jezik, ti bo v življenju še hujša predla kot doslej. Težko se boš izkopal iz tega bednega, puščobnega životarjenja, ki je delež nas treh.« Dokazovala je, češ: njena mati da se je že v mladosti učila pravilne izgovorjave in pravilne angleščine. In vprav to jezikovno znanje jo je upodobilo za podoželsko učiteljico, poklic, ki ga je izvrševala s takim uspehom.

Skupaj sta prišla oče in sin po vrtni stezi. Ivan je odšel kar naprej v kuhinjo. Jankec pa je stopil na kraj vrta, tja do ceste. »Pazi na avtomobile!« je zaklical za njim oče.

Ko je mož stopil v kuhinjo, je žena že pomivala lonce. Brž je vzel iz miznice kuhinjsko krpo in jel z njo brisati lonce. Nato je vsakega posebej položil na mizo. Žena je lonce pospravila z mize. Stresla je namizni prt, ga zganila in shranila v mizni predal. Mož je pobral pepel iz peči in ga stresel v smetiščnico. Odnesele je malo preprogo na dvorišče in začel z grafitom mazati pečico. Žena je odšla v prvo nadstropje, da bi napravila postelje.

(Nadaljevanje prih.)